

Kuntoutuuko ADHD- lapsi siivousvälinevarastossa?

Elämme 2020-lukua. Neuropsykiatrisesti oireilevan lapsen kuntouttava terapia voi yhä tapahtua päiväkodin tai koulun siivouskopissa tai urheiluvälinevarastossa. Koppiterapian pitäisi olla historiaa, mutta ikävä kyllä se on liian monelle lapselle totisinta totta edelleen. Miksi näin on? Ammattilaisina tiedämme, ettei kopissa tehty terapia siirry lapsen arkeen, vaan jää lapselle ainoastaan kivaksi leikkihetkeksi. Terapian tavoite on kuntouttaa, ei tarjota pelkkää leikkihetkeä jossakin kopperossa. Vaikka leikki kuuluukin osana terapiaan.

Kuntouttavan arjen rakentaminen tulisi alkaa jo taaperoiikäisenä. Neuvolassa tulisi olla keinoja tarttua hätäntyneen vanhemman, lapsensa parhaan asiantuntijan huoleen, ja lähteä selvittämään lapsen tarvitsemia tukitoimia. On erittäin tärkeää, että neuropsykiatrisesti oireilevalle lapselle sekä hänen ympäristölleen tarjotaan tukea ja ohjausta hyvissä ajoin. Varhaisella tunnistamisella ja kuntoutuksen aloittamisella tuetaan lapsen itsetunnon kehitystä sekä hänen toimiaan arjessa niin, että hän voi tuntea kuuluvansa lapsijoukkoon. Joukkoon kuuluminen on perustarpeitamme.

Varhaisella puuttumisella estetään väärin toimintamallien oppimista ja syvään juurtumista. Tiedämme yleisesti, että vanhasta tottuksesta pois oppiminen on pitkäkestoisempaa kuin uuden oppiminen. Varhaisella puuttumisella mahdollistetaan itsetunnon, minäkuvan, identiteetin ja minäpystyvyyden tunteiden vahvistuminen pienestä pitäen. Neuropsykiatrisesti oireileva lapsi tarvitsee usein apukeinoja oppiakseen sosiaalisia- ja myös elämässä tärkeitä tunteita. Lapsi ei pysty oma-aloitteisesti muuttamaan omaa toimintaansa tai käytöstään vaan tarvitsee siihen vahvaa ympäristön tukea ja ohjausta. Minkä pienenä oppii, sen vanhana taitaa, sanotaan.

Varhaisen kuntoutuksen järjestämisessä avainasemassa on moniammatillinen, tiiviissä yhteistyössä lapselle ja hänen lähipiirilleen suunniteltu kuntouttava arki. Arki, joka edistää oikeiden toimintatapojen oppimista, mutta ei rasita liikaa perheen voimavaroja. Terapioissa harjoiteltavat asiat ovat aitoja arjessa yleistäviä taitoja. Samalla ne antavat perheelle keinoja jaksamiseen. Terapioissa opitaan ja vahvistetaan oikeita toimintatapoja tavoitteena lapsen sosiaalisten taitojen ja toimintakyvyn vahvistuminen. Lapselle annetaan mahdollisuus osallistua aidosti itseään koskeviin toimiin ja siten vaikuttaa omaan elämäänsä.

Kuntoutuksen mahdollistuminen edellyttää paitsi moniammatillisen yhteistyön ja terapioiden toteuttavat tahot mukaan, mutta myös riittävät tukitoimet lapsen arkeen. Se, että lapsi pärjää jotenkuten, ei riitä. Neuropsykiatrisesti oireilevalla lapsella tulee olla yhdenvertainen mahdollisuus osallistua. Terapiassa opittujen taitojen yleistyminen arkeen vaatii satoja toistoja sekä jatkuvan tuen. Vanhemmat, päiväkotit ja koulut tarvitsevat riittävät henkilöstö- ja aikaresurssit tukeakseen ja ohjatakseen lasta tässä arjen kuntoutumisessa. Lisäksi tarvitaan ymmärrystä ja tietoa. Ja tukea myös ammattilaisille työssään.

Kuntoutus ei voi olla arjesta irrallista puuhastelua muulta maailmalta eristetyssä kopissa. Kuntoutuksen tarkoitus on mahdollistaa toimiva arki lapselle ja hänen läheisilleen lapsen luonnollisissa kasvuympäristöissä. Tästä syystä myös jalkautuminen koteihin ja lapsen kasvatusyhteisöihin, päiväkoteihin ja kouluihin on tärkeää. Varhaisessa vaiheessa toteutettava terapia ei pääse yleistymään kopissa istuessa.

Parhaimmillaan arjen kuntoutus on saumatonta ja yhteen kietoutunutta toimintaa, jossa ammattilaiset ja läheiset yhdessä tukevat, ohjaavat ja kannustavat lasta eteenpäin. Ihannekuntoutus on näkymätön, luonteva osa lapsen arkea. Arkea, jossa kaikilla osallisilla on sama tavoite - sosiaalisesti ja toiminnallisesti mahdollisimman itsenäinen lapsi. Kun huolehdimme neuropsykiatrisesti oireilevan lapsen varhaisesta kuntoutuksesta, huolehdimme samalla hänen oikeuksiensa toteutumisesta. Se velvoite kuuluu yksinomaan meille aikuisille. Varhain on parhain – edelleen!

NAM - Neurokirjon Ammattilaiset ry, hallitus

Marika Hurme, Aslak Rantakokko, Heidi Boman, Kirsi Huuhko ja Erja Selin